

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

Joaquim Molas

El meu tòpic dels orígens ("Qui sóc i per què escric...")

Vaig començar a escriure, no per vocació irresistible ni per salvar l'home dels seus dimonis, sinó per mimetisme. De fet, primer, vaig començar a llegir. I, després, per un simple acte reflex, vaig començar a escriure. A "imitar", a propòsit o sense adonar-me'n, allò que llegia. En efecte: en els inacabables estius del meu batxillerat, solia disposar de moltes hores mortes, que aprofitava per remenar la biblioteca del meu pare, no massa copiosa, però escollida. O, quan, per raons de feina, el meu pare era de viatge, per remenar els calaixos de la seva taula de treball, plena de papers i d'andròmines. Altrament, per omplir els matins de diumenge, solia recórrer, una per una, les velles parades del mercat de sant Antoni, que el meu avi havia descobert al meu pare i que aquest m'havia descobert a mi perquè jo, al meu torn, les descobrí al meu germà. A vegades, perseguint un autor, un títol remarcats a les classes de l'institut. D'altres, intentant d'ampliar la llista dels que tenia, ja, a casa. I d'altres, en fi, intentant d'obrir-ne de noves, que podien desembocar en troballes decisives. O, al contrari, en fracassos sonats. A més, entre els llibres de casa, vaig trobar uns àlbums d'escrius del meu avi i del meu pare fets amb retalls de les publicacions on havien sortit per primer cop, curiosament ordenats i enganxats. I, entre els papers del despatx, un munt de manuscrits lírics i teatrals, sovint amb el llapis mig menjat pel temps, del meu avi. O un munt de manuscrits musicals i literaris del meu pare. Amb els llibres de casa i amb els que comprava al mercat, vaig començar a llegir. I a fer la descoberta de les primeres obres, incloses les de consum, com el Coyote o Edgar Wallace, que em van deixar marca i que, entre totes les possibles, em van dur a triar la carrera de Lletres. Per a mi, el fet de llegir suposava moltes coses: omplir les hores buides de l'estiu i, més en concret, la meua vaga solitud d'adolescent o la més real d'uns mesos en els quals s'havia produït l'escampada dels amics de joc. O dels companys d'estudi. I, sobretot, racionalitzar o, almenys, formalitzar les meves dèries, les meves ànsies: el sentit de la vida, l'afany d'aventura, els rars sentiments que em provocaven les veïnes de l'escala o del barri o simplement les noies que veia passar de manera fugaç pel carrer. A poc a poc, el costum em va portar a buscar els mecanismes interns que feien possible el llibre. Que feien que uns m'apassionessin. I que, per contra, uns altres em deixessin fred, que fins i tot em resultessin abominables.

De forma natural i sense proposar-m'ho, estimulat per la lectura i pels àlbums i els manuscrits de la família, em vaig posar a escriure. A "imitar-los". Vaig escriure versos. Peces de teatre. "Pensaments". Algun conte. I fins vaig fer, com el meu avi i el meu pare, una revista, en el meu cas, esportiva, que redactava, dibuixava i consumia tot sol i en la qual feia comptes dels campionats de futbol que organitzava amb els meus equips de botons. De seguida, imitant els autors que llegia i els àlbums dels de casa, vaig provar de publicar els meus escrits a les planes de les revistes que tenia a l'abast i compondre amb els retalls el meu propi àlbum. El 1945, per exemple, vaig publicar a la revista *Chicos*, de Madrid, el primer text, un article, plantejat en termes estadístics, on comparava els dos grans clubs futbolers de Barcelona. I els primers versos: una oda al campió de lliga, el Barcelona. Que va provocar la primera crítica de què he estat objecte: "aunque los versos no son lo más apropiado para una página deportiva, me da pena echar al cesto éstos que el chiquitista barcelonés J. Molas Batllori envía dedicados a su equipo favorito". I afegeix: "al fin y al cabo, los más grandes poetas griegos de la antigüedad no desdeñaban el entonar sus himnos en honor de los vencedores

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a Lletra, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

en las Olimpiadas. Claro que a mi no se me ocurrirá nunca -y supongo que tampoco al amigo Molas- comparar esta composición con los poemas griegos, ¡desde luego!". Per desgràcia, en els darrers anys de batxillerat i en els cinc de carrera, en els quals vaig tornar a fer una revista, aquest cop, ciclostilada i, per tant, pública, vaig tenir massa facilitats per accedir a la lletra impresa. I fins vaig arribar a escriure i publicar, instigat pel meu pare, la lletra d'alguns dels seus productes melòdics (un d'ells, potser del 47 o del 48, sobre els ametllers en flor de Mallorca). A poc a poc, em vaig adonar que l'escriptura és un ofici complex, difícil, feroçment competitiu. Una jugada, com solia dir [Riba](#), a tot o res. I, doncs, només accessible a uns pocs, els "escollits". Un dia, com he dit moltes vegades, vaig llegir, no en la versió catalana de Montoliu, sinó en l'original italià, la *Vita nuova*. Vaig quedar enlluernat. I vaig pensar que si no era capaç de fer, no ja el mateix, sinó alguna cosa equivalent més valia deixar descriure. Vaig veure que no n'era capaç. I vaig deixar d'escriure. En el fons, el joc, i el goig, de la "imitació", ni que sigui vagament original, no passa de ser un joc, i un goig, "lícit", però "privat". I la literatura és, per damunt de tot, un joc, i un goig, "públic". Vull dir que no sols crema totes les energies d'una vida, sinó que, a més, demana que els resultats siguin competitiu.

Així, l'aventura de llegir, que, per a mi, és l'essencial, la vaig convertir, no en una "imitació", per més personal que fos, sinó en un objecte d'estudi. I vaig deixar d'"escriure" per posar-me a "descriure", un ofici, a la pràctica, tan complicat i tan competitiu com l'altre, però que treballa amb idees, més ben dit, amb les reelaboracions literàries de la realitat nua i pelada, no directament amb aquesta. I que, per tant, demana, primer, moltes dosis d'erudició, per disposar de tot el material d'arxiu i de lectura necessari. Després, d'imaginació, per establir tots els lligams possibles entre els materials aplegats. I, per últim, d'intel·ligència per ordenar i donar sentit a l'operació. Ara: aquest discurs, com qualsevol discurs escrit, sigui literari o científic, està subjecte a unes rígides lleis de composició, dit amb altres paraules, d'organització, de precisió, de claredat i, en definitiva, de tensió. Que he procurat de respectar. Tant de bo ho hagi aconseguit, ni que sigui en dues o tres pàgines!

Joaquim Molas

Copyright © 1996 Institució de les Lletres Catalanes, amb el permís de l'autor

Joaquim Molas

(Nou diccionari 62 de literatura catalana)

Barcelona, 1930. Historiador i crític literari. Estudià filologia romànica a la Universitat de Barcelona amb Martí de Riquer, i literatura catalana amb Jordi Rubió en els Estudis Universitaris Catalans, els quals l'orientaren vers un estudi filològic i historicista de la literatura medieval. Paral·lelament es relacionà amb escriptors com [Riba](#), [Foix](#), [Joan Oliver](#) i [Espriu](#), els quals l'ajudaren a conèixer en directe la cultura anterior a la guerra civil. Fou lector a la Universitat de Liverpool (1959-1961), experiència que resultà decisiva per aprofundir en el coneixement dels nous mètodes crítics, sociològics i marxistes.

En tornar a Catalunya inicià una doble tasca, docent i editorial, que ha marcat el conjunt de la seva activitat. Com a publicista i professor maldà per renovar l'anàlisi del fenomen literari, redescobrint, reactualitzant i sistematitzant el corpus textual, proposant noves lectures i aplicant-hi una anàlisi rigorosa. Fou professor en els Estudis Universitaris Catalans (1961-1972), i des de 1969 és catedràtic d'universitat. Primer ensenyà a la Universitat Autònoma de Barcelona (1969-1982) i des de llavors a la de Barcelona. És membre de l'Institut d'Estudis Catalans (1978) i de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1987). Els seus primers estudis són dedicats a la literatura medieval. Ha editat *De la poesia heroico-popular castellana*, de Milà i Fontanals (1959), i les poesies de Lluís Icart (1962,

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

1984).

En els anys seixanta tingué un paper important com a crític militant, participant en debats culturals i articulant propostes d'innovació, amb sèries d'articles, alguns dels quals han estat recollits a *Una cultura en crisi* (1971) i d'una manera més completa a *Materials i propostes* (Obres Completes I). Tingué una intervenció destacada en el plantejament d'una poètica realista, el "realisme històric", amb l'antologia *Poesia catalana del segle XX* (en col·laboració amb [Josep M. Castellet](#)) (1963).

En fundar-se [Edicions 62](#) pogué posar en pràctica algunes de les reflexions sobre els canvis que calia introduir en l'estudi i difusió de la literatura catalana. Dirigió algunes col·leccions significatives com "Antologia Catalana" (1965-1984), ampliada amb 25 volums (1994-1996), "Les millors obres de la literatura catalana" (MOLC, 1978-1984), "Les millors obres de la literatura universal" (MOLU, 1981-1986). L'any 1974 fundà la revista *Els Marges*. Dirigió el *Diccionari de la literatura catalana* (1979) que completà Josep Massot i Muntaner, i els volums VII-XI de la *Història de la literatura catalana* (1986-1988), que completava l'obra iniciada per Martí de Riquer el 1964 i continuada per Antoni Comas el 1972. En aquestes obres s'observa una voluntat de reordenació i sistematització del cànon literari, en especial dels segles XIX i XX.

El mètode de Molas ha anat evolucionant a partir de nous plantejaments o en constatar les limitacions de determinades propostes, com la sociològica. La seva contribució a l'estudi de la literatura catalana es caracteritza per una unitat d'interès, de prioritzar autors, obres i períodes, i una diversitat d'iniciatives a través de l'impuls de col·leccions, la redacció de múltiples pròlegs. El coneixement a fons de l'obra i, a més, personal, d'un bon nombre d'escriptors de prestigi ([Carles Riba](#), [J.V. Foix](#), [Joan Oliver](#), [Salvador Espriu](#), [Mercè Rodoreda](#), [Llorenç Villalonga](#), [Josep Pla](#), etc.) es traduí en pròlegs i articles de redefinició. Són remarcables el pròleg a *Primera història d'Esther* d'Espriu (1966) o el de la primera edició de les obres completes de Llorenç Villalonga (1966).

Destacà, també, la importància de -llavors- joves valors ([Baltasar Porcel](#), Terenci Moix, [Montserrat Roig](#), [Pere Gimferrer](#), entre altres). A través de cursos, la direcció de tesis, d'iniciatives universitàries (congressos, conferències, commemoracions), ha contribuït a orientar bona part dels nous estudis de filologia catalana, que des dels anys setanta han experimentat una renovació radical. Malgrat la diversitat, destaquen quatre àrees d'interès. Inicià els estudis sobre el [Modernisme](#) que han continuat alguns dels seus deixebles més destacats (Joan Lluís Marfany, Jordi Castellanos). Ha replantejat de manera decisiva els estudis sobre el segle XIX, a partir de l'anàlisi de figures clau com [Aribau](#), [Verdaguer](#) o Apel·les Mestres, o amb les antologies, *Poesia catalana romàntica* (1966, 1997) i *Poesia catalana de la restauració* (1966), *Poesia neoclàssica i romàntica* (1968).

Fou l'impulsor, amb Manuel Jorba i Antònia Tayadella, d'un renovador "Col·loqui sobre la [Renaixença](#)" (1984) amb actes en curs de publicació. Ha intervingut en la Societat d'Estudis Verdaguerians. També s'ha interessat per literatura popular de consum i la història de la crítica. Una altra àrea d'interès és la literatura d'avantguarda. L'estudi i antologia *La literatura catalana d'avantguarda 1916-1938* (1983) i l'edició de les *Poesies* (1978) de [Joan Salvat-Papasseit](#) són destacables. L'antologia *Manifestos d'avantguarda* (1995) és una mostra de la preocupació de Molas per enfocar els estudis des d'una perspectiva també comparatista. *Fragments de memòria* (1997) és un original exercici autobiogràfic que recull fragments del seu dietari i evocacions d'escriptors o moments clau de la seva vida.

Ha publicat dos volums de *l'Obra crítica* (1995, 1999) que apleguen, fins ara, quatre llibres, "Materials i propostes", "Usos de la realitat", "L'ofici de llegir", "Subjectes i complements". Són una recopilació i

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

reelaboració de l'obra anterior, especialment la dispersa.

Copyright text © 2000 Edicions 62

Afirma [Baltasar Porcel](#) en el prólogo de "L'àguila daurada", que recoge entrevistas del escritor con personalidades catalanas, que gracias a la labor de hombres como Joaquim Molas "el país no estaba institucionalizado, pero ya estaba articulado", a pesar de la dictadura franquista. Porcel retomó este argumento al glosar la figura de Molas el día de su homenaje y habló de los forjadores de "un país inexistente", personas que entonces vivían en el silencio y que pusieron los cimientos de la Catalunya de hoy. De esta forma, el doctor Molas se nos aparece como un tipo metido hasta las rodillas en el barro, en el centro de los trabajos más duros y fundamentales para levantar un edificio del que nadie podía enseñar, en aquella época, ni los planos. Pero él, como algunos otros, tenía esos planos en la cabeza.

Francesc-Marc Alvaro, "En los cimientos" (*La Vanguardia*, 19/10/03)

Biobibliografia

Biografia

WEB: A la Hiperenciclopèdia

http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0043138

WEB: Fitxa al "Qui és qui a les lletres catalanes"

<http://cultura.gencat.net/ilc/peq/FitxaAutors.asp?nom1=mol&nom2=&cerca=Cerca&quinform=form1&NRegistre=1&idregistre=7459>

WEB: Membre de l'IEC

Joaquim Molas, membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans.
<http://apmembres2.iec.cat/detall.aspx?pkMembrePLE=278>

Bibliografia

WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Molas+Joaquim&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Molas+Joaquim&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SMolas+Joaquim|Orighresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

WEB: Per comprar-ne llibres

<http://www.llibres.cat/ca/detall-autor/molas-i-batllo-joaquim>

WEB: Articles de l'autor (Traces)

<http://traces.uab.cat/search?f=author&p=Molas%20Joaquim&sc=1&ln=ca>

WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Molas%2C+Joaquim&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+llengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris sobre l'autor

Crítica

WEB: Pàgina de l'AELC

Biografia, informacions, comentaris.

<http://www.escriptors.com/autors/molasj/index.html>

Diversos

WEB: Sobre Verdaguer

El "Florilegi crític" sobre Jacint Verdaguer aplegat per la Biblioteca de Catalunya inclou un text de Joaquim Molas.

http://www.gencat.net/bc/expo_verdaguer/index.html

WEB: "La literatura catalana y el fin de siglo"

Resum de la conferència pronunciada per Molas a la Residencia de Estudiantes dins el cicle "El 98 desde Cataluña".

<http://www.residencia.csic.es/bol/num6/litcat.htm>

WEB: Joaquim Molas i l'avantguarda literària a Catalunya

Reproducció de l'article de Ramon Salvo publicat a la *Revista de Catalunya* (núm. 111).

<http://www.xtec.es/~rsalvo/articles/molas.htm>

WEB: Els marges

Web de la revista de llengua i literatura, fundada el 1974 per Joaquim Molas.

<http://www.elsmarges.cat/>

Comentaris

WEB: Calders versus Molas

"La tristesa com a estil": la rèplica calderiana al realisme històric de Joaquim Molas". Aportació de M.

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joaquim Molas a Lletra, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/joaquim-molas> >

Àngels Francès a la III conferència virtual "Catalan Culture and the Academy" (2000).

<http://www.uoc.edu/jocs/3/conferencia/ang/frances2.html>

PDF: "Fer memòria"

Ressenya de Carme Gregori sobre *Fragments de memòria*, a la revista *Caràcters* (1, 1997).

<http://www.uv.es/caracters/pdf/CARACTERS-1.pdf>
